

Formand for Folketingets Europaudvalg
Claus Larsen-Jensen
Folketingets Europaudvalg
1240 København K

EUROPAUDVALGET

Alm. del - bilag 171 (offentligt)

15. oktober 2002

Det Europæiske Konvent, der skal bane vejen for den næste regeringskonference, skal skabe afklaring om en række fundamentale valg, som Europa skal træffe de kommende år. Set med erhvervslivets øjne er der behov for et konkurrencedygtigt, effektivt og stærkt Europa.

I det vedlagte dokument "Det Europæisk Konvent og Europas fremtid" præsenterer Dansk Industri en række synspunkter og anbefalinger på, hvorledes EU kan styrkes.

Dansk Industri mener, at EU bør styrkes, således at det bliver i stand til mere effektivt at træffe beslutninger, samt at implementere og håndhæve disse beslutninger. Det forudsætter en klar afgrænsning af, hvad der er EU's kompetencer og kerneområder samt en mere enkel beslutningsproces. Desuden må EU have de nødvendige beføjelser til at sikre både implementering og håndhævelse af beslutningerne.

Vi har behov for et stærkt Europa på de områder, hvor det er nødvendigt at Europa taler med én samlet stemme. Det kræver politisk vilje, og vi vil gerne opfordre til øget engagement og dynamik i det europæiske samarbejde.

Jeg håber, at dokumentet kan tjene som inspiration i det videre arbejde med Europas fremtid.

Med venlig hilsen

DANSK INDUSTRI
H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf. 3377 3377 · Fax 3377 3300
di@di.dk · www.di.dk

Oktober 2002

Det Europæiske Konvent og Europas Fremtid

Synspunkter og anbefalinger fra Dansk Industri

1. Et bedre europæisk erhvervsklima

Velstand, beskæftigelse og fremgang i Europa fremmes bedst ved at forbedre rammevilkårene for erhvervslivet og stimulere lysten til innovation og iværksætteri. Det er vigtigt, at også EU bidrager til at skabe et erhvervsvenligt miljø, hvor virksomhederne kan udvikle sig og konkurrere efter ensartede spilleregler og tilpasse sig de udfordringer, globaliseringen bringer med sig.

Europa halter bagefter

I løbet af det sidste årti har Europa desværre været kendetegnet ved en relativt ringe økonomisk vækst og en faldende evne til at konkurrere som følge af for ringe rammevilkår for erhvervslivet. De nødvendige strukturelle reformer er gang på gang blevet udsat.

Resultatet er, at Europa i løbet af 1990'erne er kommet til at halte bagefter og har tabt terræn politisk og økonomisk samtidig med, at den globale konkurrence er taget til.

Problemerne er velkendte

Problemerne i de europæiske lande med lav vækst og produktivitet og for ringe innovation er alle velkendte, og løsningerne er grundlæggende blevet identificeret. Lissabonprocessen er et godt eksempel på, at Europa godt ved, hvad der skal gøres. Det der mangler, er den politiske vilje til at tage beslutninger og gennemføre økonomiske reformer. Handling er nødvendig både på medlemsstats- og EU-niveau.

Politisk vilje er nødvendig

I 1980'erne og i begyndelsen af 1990'erne udviste det europæiske samarbejde en betydelig dynamik, men i dag er mange EU-medlemsstater i stigende grad tøvende overfor at finde europæiske løsninger på europæiske problemer og tøvende med at støtte et stærkt europæisk samarbejde.

Set med erhvervslivets øjne er der brug for, at de europæiske beslutningstagere anerkender behovet for et stærkt samarbejde på europæisk niveau. Det kræver fælles europæiske løsninger, hvis Europa skal udvikles til at blive mere attraktivt i forhold til investeringer, innovation og beskæftigelse, og hvis Europa skal vinde den globale førertrøje, hvad angår konkurrenceevne.

Mange af de nødvendige beslutninger kan gennemføres uden at ændre traktater eller reformere EU-institutionerne. Men Det Europæiske Konvent og den kommende regeringskonference skaber et velkomment og nødvendigt forum for europæiske beslutningstagere til at vise fornyet vilje til at udvikle europæiske løsninger.

Udvidelse skal føre til reform af EU

Dette er endnu mere nødvendigt set i lyset af udvidelsen af EU. Udvidelsen er en stor udfordring for EU. Uden en reform vil EU opleve yderligere forringelse af evnen til at handle og træffe beslutninger. Der er brug for det modsatte. Europa har ikke råd til en svækkelse af sin politiske handlekraft. Dette gælder både hvad angår intern europæisk politik samt Europas globale politiske rolle.

DI's forventninger til Konventet

Fra et erhvervsperspektiv bør Konventet:

- Sætte EU i stand til mere effektivt at træffe beslutninger samt mere effektivt at implementere og håndhæve disse beslutninger.
- Sikre en klar og legitim fordeling af kompetencer mellem EU og medlemsstaterne, der skal styrke EU omkring sine kernekompetencer.

2. Konventets mandat

Det Europæiske Konvent, der skal bane vejen for den næste regeringskonference, skal skabe afklaring om en række af de fundamentale valg, som Europa skal træffe i de kommende år. Det Europæiske Råd i Nice pegede på, at Konventet skulle tage fat på følgende emner:

- Fordelingen af kompetencer mellem EU og medlemsstaterne.
- Status for EU's charter om grundlæggende rettigheder.
- Forenkling af EU-traktaterne.
- De nationale parlamenters rolle i den europæiske struktur.

'Laeken Deklarationen' pegede på yderligere følgende emner, som Konventet skulle tage fat på:

- Institutionelle reformer: Udvikling af Rådet og af Kommissionen.
- Forenkling af EU's politiske instrumenter.
- Europas rolle i en globaliseret verden.

I sit forberedende arbejde skal Konventet lægge et solidt fundament, som regeringskonferencen kan bygge videre på.

I de følgende afsnit præsenteres DI's forventninger og forslag til nogle af Konventets hovedopgaver.

3. Kompetencefordelingen mellem EU og medlemsstaterne.

DI støtter nærhedsprincippet

DI støtter nærhedsprincippet. En fornuftig og passende opdeling af arbejdet mellem EU og medlemsstaterne skal udvikles på basis af nærhedsprincippet. Dette er en forudsætning for et styrket EU og for effektiv beslutningstagning både, hvad angår EU's interne regeringsførelse såvel som i EU's politik overfor den globale omverden.

Behov for bedre fokus på hovedopgaverne

EU bør koncentrere sig om de opgaver, som medlemsstaterne ikke selv kan løse effektivt. Fra et erhvervsmæssigt synspunkt er de vigtigste opgaver: Handelspolitik, konsolidering af det indre marked, konkurrencepolitik, monetær politik og fælles valuta, fælles repræsentation i den globale økonomi og dennes institutioner samt miljøbeskyttelse.

Fordelingen af kompetencer handler om at styrke EU

Der er naturligvis en risiko for, at diskussionen om et kompetencekatalog eller om afgrænsning af EU's beføjelser kan blive misbrugt af EU-skeptikere som et påskud til at svække EU. Pointen fra DI's side er den modsatte - nemlig at styrke EU i forhold til dets hovedopgaver - og ikke at rulle EU tilbage generelt.

Et hovedprincip i afgrænsningen af EU's kompetencer må være, at en tilbageførsel af kompetencer til nationalt niveau ikke underminerer de fælles regler, der skal sikre et fungerende indre marked.

Afgrænsningen af EU's kompetencer kan ikke foretages én gang for alle. Det er nødvendigt med en vis fleksibilitet i fordelingen af kompetencer mellem EU og medlemsstaterne.

Der vil altid være en konflikt mellem nærhedsprincippet på den ene side og behovet for integration på den anden, men en klarere afgrænsning af kompetencer skal hjælpe til bedre at anvende nærhedsprincippet. Dette skal gøres uden yderligere at komplicere EU's procedurer for beslutningstagning. Oprettelse af nye institutioner eller andre kontrolmekanismer bør man være meget varsom med. De kan have negative

konsekvenser for EU's muligheder for at handle hurtigt og effektivt.

4. EU's charter om grundlæggende rettigheder

Blandt Konventets medlemmer er der bred opbakning til at integrere EU's charter om grundlæggende rettigheder i en revideret traktat.

EU-charteret bør ikke udvide EU's kompetencer

Selvom EU's charter om grundlæggende rettigheder gør det klart, at EU's kompetencer ikke kan udvides med henvisning til charteret, er DI bekymret for, om rettigheder kan udledes fra charteret, der forpligter EU til at handle på områder, som ligger udenfor EU's nuværende kompetencer. Det bør garanteres, at EU's kompetencer ikke kan udvides ad bagvejen til at dække alle mulige nye områder

Den eksisterende charter-tekst er ikke egnet til at blive juridisk bindende, og den bør ikke integreres i en revideret EU-traktat, hvis dette på nogen måde kan påvirke fordelingen af kompetencer mellem EU og medlemsstaterne.

5. Institutionel struktur

Kommissionen bør styrkes

For erhvervslivet er det afgørende, at der er fair konkurrence. Det indebærer, at regler og vilkår er ens overalt i det indre marked. Der bør være mere løbende og mere streng kontrol med medlemsstaternes implementering og håndhævelse af de fælles EU-regler. Kommissionens magt bør styrkes på dette område.

EU har brug for en uafhængig og stærk Kommission. Kommissionen skal have den nødvendige styrke til at modstå politisk pres fra medlemsstater vedrørende de områder som Kommissionen selv administrerer, så som f.eks. statsstøtte. Og Kommissionen skal være i stand til at sikre hurtig implementering og effektiv håndhævelse af fælles regler, som administreres af medlemsstaterne selv.

Disciplinen i forhold til at overholde de fælles vedtagne regler er desværre ikke god i alle EU's nuværende medlemsstater. Derudover er de kommende medlemsstater også bagud i deres implementering af de fælles regler. Efter udvidelsen vil de nye medlemsstater også være ansvarlige for den meget vigtige opgave at håndhæve fælles EU-regler inden for egne grænser. Dette truer med at underminere de fælles regler, som er en forudsætning for et velfungerende indre marked, og for at virksomheder kan udvikle sig og konkurrere på lige vilkår i hele Europa. Der skal handling til for at modvirke denne trussel mod Europas velstand og konkurrenceevne.

DI foreslår følgende: Hvis en medlemsstat ikke kan eller ikke vil implementere og håndhæve de fælles EU-regler, bør Kommissionen have mulighed for at indføre sanktioner overfor medlemsstaten og - om nødvendigt - overtage ansvaret for håndhævelse og implementering af EU-reglerne.

Kommissionen bør kunne handle hurtigt og effektivt for at stramme grebet om den manglende håndhævelse af EU-reglerne, og dette er i øjeblikket ikke muligt. Svingtende implementering og håndhævelse af EU-regler bør naturligvis i sidste instans sanktioneres af EF-domstolen, men det bør ikke afholde Kommissionen fra at overtage administrationen af et bestemt EU-reguleret område i en medlemsstat, indtil der kommer en afgørelse fra EF-domstolen. Naturligvis bør det tages i betragtning, at en sådan overtagelsesmekanisme er mere relevant inden for områder, hvor de fælles regler begrænser muligheden for national fortolkning.

En anden måde at sikre uafhængighed af Kommissionen overfor pres fra medlemsstaterne kunne være at lade Europa-Parlamentet eller en europæisk kongres udnævne formanden for Kommissionen. Konventet bør også undersøge en sådan mulighed.

Flertalsafstemninger i Rådet

Efter udvidelsen vil en af EU's væsentligste udfordringer være Rådets evne til at tage beslutninger og levere resultater. Med 25 eller flere medlemsstater, vil EU ofte være ude af stand til at tage beslutninger og agere, hvis der kræves enstemmighed i Rådet. Det kan således ikke forventes, at et udvidet EU vil være beslutningsdygtigt på de områder, hvor afstemninger ved enstemmighed opretholdes. For at sikre effektiv beslutningstagning i et udvidet EU, er den eneste vej frem derfor at gøre afstemninger ved kvalificeret flertal til reglen på alle områder, hvor EU har kompetence. EU bør på den anden side kun have kompetencer på de områder, hvor medlemsstaterne ikke selv kan handle effektivt, så en forudsætning for generel anvendelse af afstemninger ved kvalificeret flertal er, at nærhedsprincippet overholdes.

Fast-track - procedure for erhvervslovgivning

Konventet kunne også overveje andre måder at øge effektiviteten og tempoet i EU's beslutningstagning. DI anbefaler, at man ser på muligheden for at skabe en permanent 'fast-track procedure' for gennemførelse af erhvervslovgivning. Inspirationen kunne være den såkaldte Lamfallussy Procedure, som allerede anvendes indenfor finanslovgivning.

Afskaf skiftende formandskaber

En anden vigtig måde at styrke beslutningstagningen i EU på og sikre politisk kontinuitet i et udvidet Europa, ville være at afskaffe eller i det mindste reformere systemet med skiftende formandskaber. Dette ville styrke den interne såvel som den eksterne ledelse af EU.

6. Forenkling af EU's politiske instrumenter

En kritisk synsvinkel

Der er også i EU-sammenhæng en generel tendens til hele tiden at forøge mængden af love og regler, og der skal derfor køres mekanismer i stilling, så man bedre kan afgøre om regulering er nødvendig eller ej. For at kunne reducere byrden af EU-regulering, vil det være ønskeligt at teste nye love eller initiativer for at klarlægge deres økonomiske konsekvenser og afgøre, om de egentlig skaber merværdi for samfundet.

Når lovgivning anses for nødvendig og værdifuld, er det næste skridt at forbedre kvaliteten af lovgivningen. Retssikkerhed, gennemskuelse og effektivitet i formuleringen og implementeringen af europæiske politikker bør fremhæves stærkere end hidtil.

Proportionalitet er afgørende

Ifølge proportionalitetsprincippet skal "Fællesskabet kun handle i det omfang, det er nødvendigt for at nå traktatens mål". Proportionalitetsprincippet forpligter ganske enkelt, og meget fornuftigt, EU til, når der skabes ny regulering, ikke at pålægge borgere eller erhvervsliv forpligtelser, ud over hvad der er nødvendigt og rimeligt for at opnå målet med den omhandlede regulering. EU er forpligtet til at minimere ulemperne ved nye regler.

Traktaten giver adskillige instrumenter til EU's institutioner, som de kan bruge til at udføre deres opgaver og nå traktatens mål (forordninger, direktiver, meddelelser m.v.). Men disse instrumenter er ikke altid blevet anvendt med logik og konsekvens. Ulemperne ved regulering er således ikke blevet ordentligt minimeret, og EU opnår unødvendige kompetencer ved at anvende uegnede midler til at forfølge målene i traktaten.

Konventet bør overveje, hvordan det kan sikres, at proportionalitetsprincippet respekteres præcist og systematisk.

Åben koordinering

Den åbne koordinationsmetode kan blive anerkendt som et muligt instrument til at nå EU's mål i stedet for ordinær lovgivning. Denne metode bør dog udelukkende bruges som et alternativ til lovregulering, og ikke som et supplement eller en metode til at udstrække regulering til nye områder.

7. EU's optræden udadtil

I øjeblikket er EU's rolle og styrke i international politik slet ikke på højde med, hvad man kunne forvente i forhold til EU's økonomiske vægt og de samlede ressourcer, som EU har til rådighed.

EU's politik udadtil reguleres uklart og usammenhængende. Problemerne er:

- Usikkerhed med hensyn til fordelingen af kompetencer mellem EU og medlemsstaterne, som det eksempelvis kommer til udtryk i det stigende antal blandede aftaler.
- De mange forskellige procedurer for beslutningstagning.
- Mangel på fælles repræsentation i internationale organisationer.
- De mange parter og institutioner der taler på vegne af EU.

Blandede aftaler skaber problemer

Internationale aftaler (f.eks. WTO-aftaler men også multilaterale miljøaftaler osv.) indeholder i stigende grad bestemmelser, der ligger inden for både Fællesskabets og medlemsstaternes kompetence.

Mens procedurer for forhandling og indgåelse af aftaler, der ligger inden for Fællesskabets kompetence, klart er fastlagt i traktaten, bliver procedurerne mere komplicerede, når det gælder områder som investeringer, handel med serviceydelser og intellektuel ejendomsret, fordi der må indgås blandede aftaler. Flere og flere aftaler, inklusive WTO-aftaler, forhandles som blandede aftaler.

Konsekvenserne af blandede aftaler er følgende:

- Medlemsstaterne får i praksis vetoret i forhandlingerne.
- Tredjelande kan derfor nemt blokere eller påvirke forhandlinger ved at lægge pres på blot en enkelt medlemsstat.
- Nationale ratificeringsprocedurer kan skabe betydelige forsinkelser og skabe usikkerhed og uforudsigelighed til skade for EU's troværdighed og for erhvervslivet.

Derfor bør principperne for den nuværende fælles handelspolitik udvides til at gælde for samtlige handelsrelaterede områder, hvilket omfatter investeringer, service og intellektuel ejendomsret. Det betyder at:

- Afstemninger ved kvalificeret flertal udvides til at gælde for alle handelsrelaterede områder.
- Kommissionen bør anerkendes i traktaten som forhandler på tværs af alle handelsrelaterede sektorer i multilaterale, regionale og bilaterale fora.

EU's status som juridisk person

I modsætning til EF, har traktaten ikke givet EU status som juridisk person. Dette har indtil videre afholdt Rådet fra at kunne indgå internationale traktater/aftaler på vegne af EU indenfor den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og indenfor politisamarbejde samt retlige- og indre anliggender. EF kan indgå bindende aftaler med tredje parter, men det kan

EU altså ikke på grund af manglende status som juridisk person. Dette kan have negativ effekt på effektiviteten og konsistensen af EU's beslutninger og mindske EU's slagkraft på den internationale arena.

Det bør overvejes, hvorledes EU kan gives status som juridisk person for at sikre, at internationale aftaler bliver forhandlet og indgået på vegne af EU, og at de følger konsistente og gennemskuelige procedurer.

Bedre repræsentation i internationale organisationer

Samarbejde i internationale organisationer og multilaterale fora er et vigtigt element i EU's eksterne politik. EU's arbejde og tilstedeværelse i internationale organisationer har udviklet sig markant i årenes løb, og især inden for områder hvor EU/EF har eksklusive eller delte kompetencer. Som følge deraf bliver EU's stilling og status i internationale organisationer mere og mere kompleks.

Fællesskabet har fuldt medlemskab i WTO, FAO og fiskeriorganisationer, men ingen retlig status i multilaterale organisationer såsom Verdensbanken, IMF eller internationale fora som G7 eller G8.

Det bør overvejes, hvorledes EU's tilstedeværelse i internationale økonomiske institutioner kan styrkes.

EU taler med for mange stemmer

Mere generelt er det uden tvivl et voksende problem for EU's effektivitet, at det taler med for mange stemmer i forhold til omverden. Konventet bør reflektere over mekanismer og strukturer, der kan sikre, at EU oftere kan tale med én stemme. De skiftende formandskaber indebærer, at EU i praksis skifter "udenrigsminister" hver 6. måned. Dette kan underminere kontinuiteten og troværdigheden af EU's eksterne politik, og det giver tredjelande mulighed for at spille et formandskab ud mod et andet. Også her ville en reform af systemet med skiftende formandskaber være en fordel for EU.

